

Aneta Pawłowska

 <https://orcid.org/0000-0003-2847-4403>

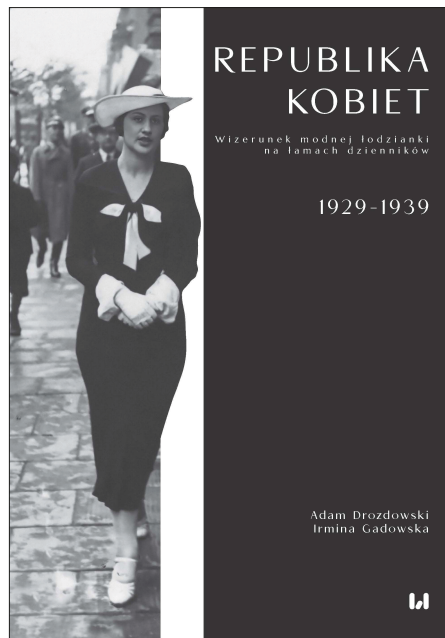
Uniwersytet Łódzki
Instytut Historii Sztuki

Moda jako lustro epoki

Recenzja książki *Republika kobiet. Wizerunek modnej łodzianki na łamach dzienników 1929–1939*, s. 318, Adam Drozdowski, Irmina Gadowska, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2024

Fashion as a Mirror of the Era

Book Review: *Republic of Women. The Image of the Fashionable Łódź Woman in the Pages of Daily Newspapers 1929–1939*, pp. 318, Adam Drozdowski, Irmina Gadowska, University of Lodz Publishing House, Lodz 2024

Książka *Republika kobiet. Wizerunek modnej łodzianki na łamach dzienników 1929–1939*, autorstwa Adama Drozdowskiego i Irminy Gadowskiej, stanowi pasjonującą i nowatorską próbę odtworzenia obrazu kobiety nowoczesnej, ukształtowanej w miejskiej kulturze międzywojennej Łodzi. Autorzy, historycy sztuki związani z Uniwersytetem Łódzkim, brawurowo i ze swadą analizują przekaz prasowy jako zwierciadło przemian społecznych, kulturowych i obyczajowych, skupiając się na roli mody jako czynnika konstytuującego tożsamość kobiecą. Na strukturę publikacji składa się osiem obszernych rozdziałów tematycznych, które poprzedzają rozbudowany wstęp, oraz część metodologiczna. Autorzy nie tylko przybliżają modowe wzorce i tendencje, ale też wnikliwie analizują ich społeczny kontekst – zwłaszcza w odniesieniu do różnic klasowych, narodowościowych i religijnych. Szczególna uwaga została poświęcona prasie łódzkiej – „Ilustrowanej Republice”, „Głosowi Porannemu”, „Kurierowi Łódzkiemu” i „Neue Lodzer Zeitung” – która okazała się bezcennym źródłem wiedzy o codziennym życiu, aspiracjach i dylematach ówczesnych łodzianek.

Książka Drozdowskiego i Gadowskiej zasługuje na uwagę nie tylko ze względu na pionierski charakter tematu (brakowało dotąd monografii poświęconej łódzkiej modzie lat 30.), lecz również z powodu bogatej dokumentacji, obejmującej m.in. liczne fotografie prasowe, rysunki żurnalowe, reklamy i felietony. Wszystkie te archiwalia opatrzone precyzyjnym, krytycznym komentarzem. W ten sposób publikacja nie tylko rejestruje materialne świadectwa mody, ale także

rekonstruuje kulturowy krajobraz międzywojennej metropolii. W monografii wyraźnie wybrzmiewa wrażliwość na problematykę płci i reprezentacji. Autorzy śledzą proces emancypacji kobiet, jednocześnie dostrzegając jego ambiwalencję: ograniczoną dostępność kultury dla robotnic, utrwalanie stereotypów w działach poradnikowych i „kącikach pięknej pani”, męski punkt widzenia redakcji, który zdominował nawet teksty dotyczące kobiet. Interesujące są także rozdziały poświęcone tematom często pomijanym w badaniach nad modą – np. modzie sportowej, bieliźnie, dodatkom, pielęgnacji urody czy relacjom między przemysłem a projektowaniem. Publikację wyróżnia duża staranność edytorska – klarowna narracja, przypisy, indeksy oraz bogaty materiał ilustracyjny (150 doskonale dobranych zdjęć!) czynią z niej lekturę atrakcyjną zarówno dla środowisk akademickich, jak i dla szerszego grona czytelników zainteresowanych historią miasta, mody i kultury kobiet. W książce zdarzają się literówki – jak w wielu pracach naukowych – jednak nie wpływają one na odbiór całości. Należy podkreślić, że autorzy nie unikają tematów kontrowersyjnych – takich jak presja wyglądu, konserwatywna krytyka „nieskromnych” ubiorów (Kościoł, ortodoksyjne środowiska żydowskie) czy ekonomiczne ograniczenia w dostępie do mody.

Republika kobiet to publikacja interdyscyplinarna, erudycyjna i ważna, stanowiąca cenne uzupełnienie historii kultury codziennej oraz lokalnych studiów miejskich. W kontekście współczesnych badań nad wizualnością, ciałem i konsumpcją książka Adama Drozdowskiego i Irminy Gadowskiej jawi się jako dzieło pionierskie i inspirujące. Łódź w ich ujęciu staje się przestrzenią złożonych procesów modernizacyjnych i przemysłowych. Miasto ukazano bowiem nie tylko jako ośrodek włókiennictwa, lecz także jako przestrzeń, w której kobiety kształtowały własną podmiotowość, tożsamość i estetykę codzienności. Dodajmy, że *Republika kobiet* ukazuje się w czasie, gdy coraz intensywniej rozwijają się badania nad wizualnością, pamięcią codzienności i lokalnymi tożsamościami. Wraz z kolejnymi tomami serii *Łódź poprzez wieki. Historia miasta*, również wydawanej przez Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, książka Drozdowskiego i Gadowskiej uzupełnia istotne luki w historiografii miasta. Czyni to w sposób świeży i nowoczesny – przez pryzmat współczesnych teorii wizualnych, genderowych i kulturowych. To zarazem praca o Łodzi, jakiej dotąd nie znaliśmy, opowiedziana z perspektywy kobiecego doświadczenia, miejskiej elegancji, obyczajowości i nowoczesnego stylu życia.

Received: 05.06.2025. Accepted: 21.06.2025.

Funding information: University of Lodz. Institute of Art History.

Conflicts of interests: None.

Ethical considerations: The Authors assure of no violations of publication ethics and take full responsibility for the content of the publication.

The percentage share of the author in the preparation of the work is: AP 100%

Declaration regarding the use of GAI tools: not used